

İLK OKUMA YAZMA ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğr. Gör. Emine KOLAÇ
Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Anahtar sözcükler: Türkçe öğretimi, İlk okuma yazma, lisansüstü tez

Eğitim sisteminin temelini ilk okuma yazma oluşturmaktadır. Öğrencilerin eğitim yaşantılarındaki başarıları, ilk okuma yazma öğretiminin başarısıyla doğru orantılıdır. Nitelikli bir ilk okuma yazma öğretimi, öğrencinin diğer derslerdeki başarısını dolayısıyla bütün yaşantısını etkileyecek önemli bir anahtar durumundadır.

İnsan yaşamında önemli bir yer tutan ilk okuma yazma alanında bilimsel yöntemlere dayalı olarak değişik boyutlarda araştırmalar yapılmakta, yaşanan sorunlar ortaya konulmakta, sorunların çözümüne yönelik öneriler sunulmakta, ilk okuma yazma öğretiminin verimliliğini arttıracak yöntem, kuram ve yaklaşımların uygulamasından elde edilen sonuçlar paylaşılmaktadır. Alanla ilgili olarak yapılan araştırmalar kitap, makale, bildiri ya da tez olarak alan yazında yerini almaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı; ülkemizde “ilk okuma yazma” alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesidir. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. İlk okuma yazma alanındaki lisansüstü tezler incelenerek belirlenen ölçütler açısından betimlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle araştırma betimsel bir özellik taşımaktadır. Elde edilen veriler nicel veri kapsamında frekans ve yüzdelerle analiz edilmiştir.

Araştırma evrenini, Türkiye’de 2007 yılı Aralık ayı sonuna kadar “ilk okuma yazma” alanında tamamlanmış ve YÖK Dökümantasyon Merkezi’ne ulaştırılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş, “kendini örnekleyen evren” çalışma evreni olarak kabul edilmiştir. Yapılan değerlendirmelerde, Kırcaali-İftar’ın (2005), Gay ve Airasian’dan (2000) uyarladığı, Ağaoğlu ve diğerleri (2005) tarafından da “Okul Yönetimi ile İlgili

Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” konulu araştırmalarında kullanılan “Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütleri” nden yararlanılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçların; ilk okuma yazma alanında yapılan tezlerin yukarıda dile getirilen boyutlarına ilişkin toplu bilgiler vermesi açısından alanda lisansüstü çalışma yapacak öğrenciler ile bu öğrencilerin danışmanlarına ışık tutacağı düşünölmektedir.

EVALUATION of MA THESES CONDUCTED on FIRST READING and WRITING

Key Words: Teaching Turkish, first reading writing, MA thesis

Educational system is built on first reading and writing. Students’ academic success is directly proportional with their success in first reading and writing. Therefore, a qualified first reading and writing instruction bears vital importance on students’ subsequent academic life, hence their lives.

Various aspects of first reading and writing have been scientifically examined; problems have been determined; suggestions to overcome these problems have been set forth; and findings regarding the application of theories and methods that will enhance the productivity of first reading and writing have been shared among scholars. All these research studies have been placed in literature as books, articles, presentations, or theses.

The principle aim of this study is to evaluate the MA theses conducted on “first reading and writing” in Turkey. This study has been completed by using survey model. MA theses on first reading and writing have been examined and described according to specific criteria. Therefore, this study is descriptive in nature. Collected data has been analyzed through quantitative analysis, and depicted in frequencies and percentages.

MA theses conducted on first reading and writing and sent to Board of Higher Education Documentation Center until December 2007 constitute the research universe. No sampling has been done, and “self sampling universe” has been accepted as the study universe. Evaluation has been held according to “Criteria to

Evaluate Research in Social Sciences” that was developed by Gay and Airasian (2000), was adapted by Kircaali-Iftar (2005), and used by Agaoglu et.al. (2005) in their study “Evaluation of MA Theses on School Management”.

Results of this study are expected to guide both students completing their MA theses and their advisors by providing them with a pile of information gathered about all the theses completed on first reading and writing.

GİRİŞ

Okuma yazma olgusu bireyin ve toplumun gelişmişliği ve başarısı ile doğrudan ilgilidir. Çağdaş toplumlarda bireyin kendi alanında ilerlemesi, önemli görevlere gelmesi, gelişmiş bir okuma yazma becerisine sahip olmasıyla olanaklıdır (Çelenk, 2001, s. 18). Günümüzde okur yazar oranındaki yükseklik, çağdaş gelişmenin bir ölçütü olarak algılanmaktadır. Buna bağlı olarak; çağdaş uygarlığın ilk okuma yazmaya dayalı olduğunu, bireylere çağdaşlığın ilk ışıklarının da ilköğretimin ilk yılında ilk okuma yazma çalışmalarıyla verildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. İlk okuma yazma öğretimi, bireye okuma yazma öğretme amacıyla sınırlı kalmayan çok boyutlu bir kavramdır. Amaç sadece okur yazar yetiştirmek değil, bireye yaşam boyu kullanacağı temel dil becerilerini, okuduğunu anlama, kendini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilme becerisini kazandırmak, anadiline karşı duyarlı bireyler yetiştirmektir. Okuma yazma öğretimi ile kazandırılacak beceri ve alışkanlıkların niteliği bireyin gelecekteki başarısını ya da başarısızlığını büyük oranda etkileyecektir. Bundan dolayı denilebilir ki, nasıl ilköğretim her şeyin temeli ise, ilk okuma yazma öğrenimi de ilköğretimin temelidir (Kavcar vd, 1997, s. 27).

İnsan yaşamında bu denli önemli bir yer tutan ilk okuma yazma alanında bilimsel yöntemlere dayalı olarak değişik boyutlarda pek çok araştırma yapılmakta, var olan durum gözler önüne serilmekte, sorunlar ortaya konulmakta, sorunların çözümüne yönelik öneriler sunulmakta, ilk okuma yazma öğretiminin verimliliğini arttıracak yöntem, kuram ve yaklaşımların uygulamasından elde edilen sonuçlar paylaşılmaktadır. Alanla ilgili olarak yapılan. araştırmalar kitap, makale, bildiri ya da tez olarak alan yazında yerini almaktadır. Diğer

araştırmalarda olduğu gibi lisansüstü tezlerde de bilgiler bilimsel yöntemle üretilmekte, alandan bir uzmanın danışmanlığında gerçekleştirilen lisansüstü tez çalışmaları “Tez Yazım Yönergeleri” doğrultusunda raporlaştırılmaktadır (Ağaoğlu vd, 2005). Tezlerin bilimsel nitelik kazanması, içerdikleri araştırmaların sistematik ve planlı yapılmasını, evrensel ölçütlere göre araştırma sürecinin rapor edilmesini gerektirmektedir.

Herhangi bir araştırmanın bilimsel olabilmesi için araştırılan konunun bütün gerçekliği ile ortaya konması beklenmektedir (Ekiz, 2003, 35). Bu araştırmada da ilk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerle ilgili bir durum değerlendirmesi yaparak var olan durumun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

İlk okuma yazma alanında yapılan lisansüstü tezlerin;

- *Tarih*
 - *Lisansüstü düzey*
 - *Üniversite*
 - *Enstitü*
 - *Araştırmacının cinsiyeti*
 - *Başlık*
 - *Yöntem*
 - *Evren ve örneklem*
 - *Kullanılan veri toplama araçları*
- açısından dağılımını nedir?

Sınırlılıklar

Bu çalışma;

Türkiye’de 2007 yılı aralık ayı sonuna kadar tamamlanmış ve YÖK Tez Merkezi’ne ulaştırılmış, “ilk okuma yazma, ilkokuma yazma” anahtar sözcükleri ile taraması yapılmış lisansüstü tezler ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma; geçmişte ya da halen varolan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde (Karasar, 1999, s.77) desenlenmiştir. İlk okuma yazma alanındaki tezler incelenerek belirlenen ölçütler açısından betimlenmeye çalışılmıştır. Doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Bu nedenle araştırma betimsel bir özellik taşımaktadır. Elde edilen veriler nicel veri kapsamında frekans ve yüzdelerle analiz edilmiştir. Yapılan değerlendirmelerde, Kırcaali-İftar'ın (2005), Gay ve Airasian'dan (2000) uyarladığı, Ağaoğlu ve diğerleri (2005) tarafından da "Okul Yönetimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi" konulu araştırmalarında kullanılan " Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütleri" nden yararlanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, Türkiye'de 2007 yılı Aralık ayı sonuna kadar "ilk okuma yazma" alanında tamamlanmış ve YÖK Tez Merkezi'ne ulaştırılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş, "kendini örnekleyen evren" (Çilenti, 1984, s.37) çalışma evreni olarak kabul edilmiştir. Araştırmada 37 lisansüstü tez incelenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin yıllara göre dağılımı Çizelge 1'de görülmektedir.

Çizelge 1. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıl	f	%
1987	1	2,7
1988	1	2,7
1992	1	2,7
1993	1	2,7
1996	4	10,8
1997	1	2,7
1998	2	5,4
1999	1	2,7
2000	1	2,7
2001	2	5,4

2002	2	5,4
2003	4	10,8
2004	1	2,7
2005	6	16,22
2006	5	13,51
2007	4	10,81
Toplam	37	100,00

Çizelge 1’de görüldüğü gibi tezlerin yıllara göre dağılımına baktığımızda 2005’de altı; 2006’da beş, 2003 ve 2007’de dörder; 2001 ve 2002’de ikişer; 1987, 1988, 1992, 1993, 1997, 1997, 1999, 2000, 2004 yıllarında birer tez tamamlanmıştır. 2005 yılı, en fazla lisansüstü tez hazırlanan yıl olmuştur. 2005’i sırasıyla; 2003, 2007; 2001, 2002; 1987,1988,1992, 1993, 1997, 1997, 1999, 2000, 2004 yılları izlemektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla öncelikle alan yazın taraması yapılmış ve kuramsal bölüm oluşturulmuştur. Daha sonra “ilk okuma yazma” ve “ilkokuma yazma”, anahtar sözcükleri kullanılarak internet ortamında YÖK Tez Merkezi’nde ilgili tezlerin taraması yapılmıştır. Tarama sonunda alanla ilgili olan tezler belirlenmiş, künye bilgilerine ulaşılmış, bir tez dışında bütün tezlere internet ortamında YÖK Tez Merkezi’nden tam metin olarak ulaşılmıştır. İnternet ortamında sadece künye bilgileri verilen bir tez ise aynı merkezden fotokopi yoluyla alınmış, toplam 37 tez değerlendirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Ulaşılan tezlerin değerlendirilmesinde doküman incelemesi tekniği kullanılmış, belirlenen ölçütler açısından değerlendirilmiştir. Belirlenen ölçütler doğrultusunda öncelikle araştırmacı tarafından değerlendirilen tezler daha sonra bir başka araştırmacı tarafından yeniden değerlendirilmiş, sonuçların karşılaştırılmasından sonra elde edilen bulgular; *tarih, lisansüstü düzey, üniversite, enstitü, araştırmacının cinsiyeti, başlık, yöntem, evren ve örneklem, kullanılan veri*

toplama araçları açısından frekans ve yüzdelerle nicel veri kapsamında sunularak yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular amaçlarda belirlenen sıra göz önünde bulundurularak sunulmuştur.

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan tezlerin lisansüstü düzeylere göre dağılımı

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan tezlerin lisansüstü düzeylere göre dağılımına ilişkin bulgulara Çizelge 2’de yer verilmiştir.

Çizelge 2. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan tezlerin lisansüstü düzeylere göre dağılımı

Lisansüstü Eğitim Düzeyi	f	%
Yüksek Lisans	28	75,68
Doktora	9	24,32
Toplam	37	100.00

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, ilk okuma yazma alanında hazırlanan tezlerin 28’i (% 75,68) yüksek lisans, 9’u (%24,32) doktora düzeyindedir. Doktora düzeyinde hazırlanan tezler, yüksek lisans düzeyindeki tezlerin yaklaşık olarak üçte biri oranındadır. Bu da, alanda daha çok yüksek lisans düzeyinde araştırma yapma eğiliminin ağır bastığını göstermektedir.

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular Çizelge 3’de yer almaktadır.

Çizelge 3. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Yl	Dr	Toplam
Gazi	2	5	7
Hacettepe	5	3	8
Ankara	1	-	1
Selçuk	3	-	3
Marmara	4	-	4
Çukurova	2	-	2
Pamukkale	1	-	1
Yıldız Teknik	1	-	1
S. Demirel	1	-	1
Sakarya.	2	-	2
Erciyes	2	-	2
Fırat	-	1	1
Afyon	1	-	1
A.İ. Baysal	1	-	1
Anadolu	1	-	1
Uludağ	1	-	1
Toplam	28	9	37

Çizelge 3’de görüldüğü gibi, tezlerin üniversitelere göre dağılımına baktığımızda “Hacettepe Üniversitesi”nin 8 tez ile ilk sırayı aldığını, bunu 7 tez ile “Gazi”, 4 tez ile “Marmara”, 3 tez ile “Konya Selçuk”, 2’şer tez ile “Çukurova, Sakarya, Erciyes” üniversiteleri izlemektedir. “Ankara, Pamukkale, Yıldız Teknik, Süleyman Demirel, Fırat, Afyon, Abant İzzet Baysal, Anadolu ve Uludağ” üniversitelerinde ise alanla ilgili 1’er tez hazırlanmıştır.

Lisansüstü düzeyler göz önünde bulundurularak yapılan değerlendirmede ise; Gazi Üniversitesi’nin 5, Hacettepe Üniversitesi’nin 3 doktora tezi ile ilk sıralarda yer aldığını, Fırat Üniversitesi’nin ise 1 doktora tezi ile 3. sıraya yerleştiğini görüyoruz.

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımına ilişkin bulgular

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımına ilişkin bulgular Çizelge 4’de yer almaktadır.

Çizelge 4. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı

Enstitü	Yl	Dr	Toplam
Sosyal Bilimler Enst.	24	5	29
Fen Bilimleri Enst.	-	2	2
Eğitim Bilimleri Enst.	4	2	6
Toplam	28	9	37

Çizelge 4’de görüldüğü gibi, ilk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göz göre dağılımına baktığımızda; Sosyal Bilimler Enstitüsü 5 doktora tez çalışmasıyla ilk sırayı alırken bunu 2’şer tezle Fen Bilimleri ve Eğitim Bilimleri Enstitüleri izlemektedir.

Lisansüstü düzeyler göz önüne alınarak yapılan değerlendirmede elde edilen bulgulara göre; yüksek lisans düzeyinde 24, doktora düzeyinde 5 tez ile Sosyal Bilimler Enstitüleri ilk sırada yer almaktadır. Eğitim Bilimleri Enstitüleri; 4 yüksek lisans, 2 doktora tezi ile ikinci sırada, Fen Bilimleri Enstitüleri ise 2 doktora tezi ile 3. sırada yer almıştır. Fen Bilimleri Enstitülerinde yüksek lisans düzeyinde tez çalışması yapılmamıştır.

Tezlerin üniversite, enstitü ve lisansüstü düzeyler açısından toplu görünümü ise Çizelge 5’de verilmektedir. Bu çizelgenin; adı geçen özellikler açısından tezlere yönelik olarak yapılacak değerlendirmelerde kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

Çizelge 5. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan tezlerin üniversite, enstitü ve lisansüstü düzeylere göre dağılımı

Üniversite	Enstitü	Yl	Dr	Toplam
Gazi	Sosyal Bilimler	2	1	3
Gazi	Fen Bilimleri	-	2	2
Gazi	Eğitim Bilimleri	-	2	2
Hacettepe	Sosyal Bilimler	5	3	8
Ankara	Sosyal Bilimler	1	-	1
Selçuk	Sosyal Bilimler	3	-	3
Marmara	Sosyal Bilimler	1	-	1
Marmara	Eğitim Bilimleri	3	-	3
Çukurova	Sosyal Bilimler	2	-	2
Pamukkale	Sosyal Bilimler	1	-	1

Yıldız Teknik	Sosyal Bilimler	1	-	1
S. Demirel	Sosyal Bilimler	1	-	1
Sakarya.	Sosyal Bilimler	2	-	2
Erciyes	Sosyal Bilimler	2	-	2
Fırat	Sosyal Bilimler	-	1	1
Afyon	Sosyal Bilimler	1	-	
A.İ. Baysal	Sosyal Bilimler	1	-	
Anadolu	Eğitim Bilimleri	1	-	1
Uludağ	Sosyal Bilimler	1	-	1
Toplam		28	9	37

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan tezlerin araştırmacıların cinsiyetlerine göre dağılımına ilişkin bulgular

Alana olan ilginin cinsiyetler açısından farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda bir veri sağlayabileceği düşünülerek ilk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakılmıştır. Bu dağılıma ilişkin olarak ulaşılan bulgular Çizelge 6’da yer almaktadır

Çizelge 6. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan tezlerin araştırmacıların cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	Yl	Dr	Toplam
Kadın	16	3	19
Erkek	12	6	18
Toplam			37

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyetlerine göre genel dağılımına bakıldığında arada anlamlı bir fark olmadığı, ilk okuma yazma öğretimi alanında bayanların 19, erkeklerin ise 18 tez hazırladığı görülmektedir. Lisansüstü düzeyler göz önünde bulundurulduğunda ortaya çıkan dağılımda ise; bayanlar yüksek lisans düzeyinde 16, doktora düzeyinde 3, erkekler ise yüksek lisans düzeyinde 12, doktora düzeyinde 6 tez hazırlamıştır. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak denilebilir ki; ilk okuma yazma alanında yüksek lisans düzeyinde bayanlar, doktora düzeyinde ise erkekler ağırlıklı olarak çalışmışlardır.

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerde kullanılan başlıkların “sözcük” ve “cümle” temelli değerlendirilmesi ile elde edilen bulgular

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerde kullanılan başlıkların “sözcük” ve “cümle” temelli değerlendirilmesi ile elde edilen bulgular çizelge 7’de yer almaktadır.

Çizelge 7. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerde kullanılan başlıkların “sözcük” ve “cümle” temelli değerlendirilmesi ile elde edilen bulgular

Ölçütler	Toplam
Başlık Sayısı	37
Başlıklardaki toplam sözcük sayısı	405
Başlıklardaki tekrarlanan sözcük sayısı	199
Başlıklardaki tekrarlanmayan sözcük sayısı	206
Başlıklardaki ortalama sözcük sayısı	10,95
En uzun başlıktaki sözcük sayısı	20
En kısa başlıktaki sözcük sayısı	4
Başlıklarda yer alan en uzun sözcükteki harf sayısı	18
Başlıklarda yer alan en kısa sözcükteki harf sayısı	2

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında 405 sözcük yer almıştır. Bu sözcüklerden 199’u başlıklarda tekrarlanmış, 206’sı ise tekrarlanmamıştır. Her başlıkta yer alan ortalama sözcük sayısı ise 10,95 olarak görülmektedir. İlk okuma yazma alanında hazırlanan tezlerde kullanılan en uzun başlıkta yer alan sözcük sayısı 20 iken en kısa başlıktaki sözcük sayısı 4 olarak görülmektedir.

En uzun başlık;

“İlköğretim birinci basamakta görev yapan öğretmenlerin ilkokuma yazma öğretiminde çözümlene (cümle) ve bireşim (harf) yöntemlerinin etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi.”

En kısa başlık;

“İlkokuma-yazma öğretiminde kullanılan yöntemler.”

Başlıklarda kullanılan sözcüklerdeki harf sayılarına ilişkin bulgulara bakıldığında sözcüklerdeki harf sayılarının 2 ile 18 arasında değiştiği görülmektedir.

En uzun sözcük;

Programlandırılmış

En kısa sözcük;

Ve

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında geçen sözcüklerin, sözcük gruplarının sıklık dağılımına ilişkin olarak elde edilen bulgular Çizelge 8’de görülmektedir.

Çizelge 8. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında geçen sözcüklerin sıklık dağılımı

Sözcük	f	Sözcük	f
yazma	28	ilkokul	2
ilkokuma	20	ses	2
öğretiminde	19	okuma	2
ilk	13	yöntemlerinin	2
sınıf	11	göre	2
İlk okuma	9	yönteminin	2
öğretmen	8	öğretmenlerine	2
ilköğretim	8	olarak	2
çözümlene	5	değerlendirilmesi	2
etkisi	5	incelenmesi	2
birinci	5	yeri	2
karşılaşılan	5	öğretmenliği	2
görüşleri	5	düzeyi	2
bireşim	4	güçlükler	2
ilişkin	4	yazmaya	2

ilkokuma-yazma	4	temelli	2
kullanılan	3	alan	2
karşılaştıkları	3	gelen	2
öğretmenlerinin	3	ile	2
okullarında	3	öğretimine	2
etkinliklerin	3	öğretim	2
öğretimindeki	3	görüşlerinin	2
sorunlar	3	problemler	2
öğretmenlerin	3	etkililiği	2
cümle	3	İlk okuma-yazma	2
Türkçe	3	eğitim	2
öğretimi	3	öğretimin	2

Çizelge 8’de görüldüğü gibi, İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında, sıklık sayısı göz önünde bulundurularak yapılan sıralamada; “*yazma, ilkokuma, öğretiminde, ilk, sınıf, ilk okuma, öğretmen, ilköğretim, çözümleme, etkisi, birinci, karşılaşılan, görüşleri, bireşim, ilişkin, ilkokuma-yazma, kullanılan, karşılaştıkları, öğretmenlerinin, okullarında, etkinliklerin, öğretimindeki, sorunlar, öğretmenlerin, cümle, Türkçe, öğretimi, ilkokul, ses, okuma, yöntemlerinin, göre, yönteminin, öğretmenlerine, olarak, değerlendirilmesi, incelenmesi, yeri, öğretmenliği, düzeyi, güçlükler, yazmaya, temelli, alan, gelen, ile, öğretimine, öğretim, görüşlerinin, problemler, etkililiği, ilk okuma-yazma, eğitim, öğretimin*” sözcüklerinin değişik sıklıklarda kullanıldığı görülmektedir.

Elde edilen bulgulardan yola çıkarak ilk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerde;

ilk okuma- ilkokuma

ilk okuma-yazma

ilkokuma-yazma

biçiminde farklı kullanımların yer aldığı, alanda bu kavramların yazımına ilişkin bir birlik sağlanamadığı dikkati çekmektedir. Türk Dil Kurumu yazım kılavuzuna bakıldığında “ilkokuma” şeklinde bir kullanımın olmadığı, 2005 yılında

uygulamaya konulan İlköğretim Türkçe Öğretim Programında ve önceki programda benimsenen yazım biçiminin “ilk okuma” olduğu görülmektedir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında sıkça kullanılan sözcük gruplarına ilişkin olarak yapılan değerlendirme sonunda elde edilen bulgular Çizelge 9’da yer almaktadır.

Çizelge 9. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında geçen sözcük gruplarının sıklık dağılımı

Sözcük Grubu	f
Yazma öğretiminde	14
Okuma yazma	9
İlkokuma yazma	7
İlk okuma yazma	5
Yazma öğretiminde karşılaşılan	5
Okuma yazma öğretiminde	5
Birinci sınıf	4
İlişkin öğretmen görüşlerinin	2

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında, sözcük grubu temel alınarak yapılan değerlendirmeden elde edilen bulgular Çizelge 9’da görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, başlıklarda sıkça geçen sözcük grupları;

“*Yazma Öğretiminde, Okuma Yazma, İlkokuma Yazma, İlk Okuma Yazma, Yazma Öğretiminde Karşılaşılan, Okuma Yazma Öğretiminde, Birinci Sınıf, İlişkin Öğretmen Görüşlerinin*” şeklinde ortaya çıkmaktadır.

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin bulgular

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin olarak ulaşılan bulgular Çizelge 10’da yer almaktadır.

Çizelge 10. İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri

Yöntem	f
Nicel	19
Anket	13
Deneysel	
Kontrol gruplu öntest-sontest	5
Kontrol gruplu sontest	1
Nitel	10
Görüşme	7
Doküman İncelemesi	3
Yöntem Çeşitlemesi	7
Gözlem	3
Anket	3
Görüşme	3
Kontrol gruplu sontest	2
Başarı testi	2
Yazılım geliştirme	1
Toplam	37

Çizelge 10’da görüldüğü gibi, ilk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin büyük bir kısmında nicel araştırma (19) yaklaşımlarını benimseyen yöntemler kullanılmıştır. Bunları sırasıyla nitel (10) araştırma yaklaşımları ile yöntem çeşitlemesine (7) dayalı araştırma yaklaşımları izlemektedir. Nicel araştırma yaklaşımlarını benimseyen tezlerin 13’ünü ankete dayalı çalışmalar, 6’sını deneysel yaklaşımı benimseyen çalışmalar oluşturmaktadır.

Nitel araştırma yaklaşımlarını benimseyen tezlerin 7’sinin görüşme, 3’ünün doküman analizine dayalı olarak gerçekleştiği görülmektedir. Yöntem çeşitlemesini temel alan tezlerin 9’u gözlem, anket, görüşme, 4’ü deneysel ve başarı testine dayanan çalışmalardan oluşmaktadır. Bir çalışma ise ilk okuma yazma öğretimi alanında yazılım geliştirme şeklinde gerçekleşmiştir.

Elde edilen bulgulara dayalı olarak, ilk okuma yazma alanında hazırlanan tezlerde çoğunlukla nicel yaklaşımların özellikle de ankete dayalı çalışmaların

benimsendiği, nitel yaklaşımların ikinci sırada yer aldığı, nitel yaklaşımlardan da çoğunlukla görüşmenin kullanıldığı görülmektedir.

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin evren ve örnekleme ilişkin bulgular

İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin evren ve örnekleme ilişkin bulgular Çizelge 11’de yer almaktadır.

Çizelge 11. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin evren ve örnekleme ilişkin bulgular

Evren ve Örneklem	f
Öğretmen	19
Öğrenci	7
Öğretmen-Öğrenci	3
Öğretmen-müfettiş	3
İlk okuma yazma alan yazını	3
Öğretmen-yönetici-müfettiş	1
İlk okuma yazma öğretimi yazılımı	1
Toplam	37

Çizelge 11’de görüldüğü gibi, İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin evren ve örnekleminin ilk sırasında öğretmenler (19) gelirken ikinci sırada öğrenciler (7) yer almaktadır. Bunları öğretmen-öğrenci (3), öğretmen-müfettiş (3), İlk okuma yazma alan yazını (3), İlk okuma yazma öğretimi yazılımı (1) izlemektedir.

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bulgular

İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bulgular Çizelge 12’de yer almaktadır.

Çizelge 12. İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları

Veri Toplama Araçları	f
Anket	26
Başarı Testi	7
Görüşme Formu	7
Bilgi Formu	6
Gözlem Formu	6
Doküman İncelemesi	3

Çizelge12’de görüldüğü gibi, İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları arasında ilk sırada anketler (26) gelmektedir. Anketleri sırasıyla; başarı testleri (7), görüşme formları (7), bilgi formları (6), gözlem formları (6) ve doküman incelemeleri (3) izlemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Çağdaş eğitim anlayışı; bireyleri öne çıkaran, onlardaki kapasitenin üreticiliğe nasıl dönüştürüleceğini sorgulayan, araştıran, kişilik gelişimine önem veren, disiplinler arası yaklaşımla hareket eden bir düşünceyi benimsemektedir. Bunun gerçekleşmesi de çocuğun ilk günden itibaren nitelikli eğitim ve öğretim olanaklarına kavuşmasıyla olanaklı görülmektedir. Bu eğitim olanaklarından ilki ve en önemlisi okuma ve yazmadır.

Okuma ve yazma eylemlerinin yalnızca yazılı ve yazısız materyalleri aktarma değil, anlama ve hissetme işi olduğu (Akyol, 2005, s. 27), ilköğretiminin ilk yıllarında kazanılacak temel dil becerilerinin niteliğinin bireyin bütün yaşantısını etkileyeceği unutulmamalıdır. İlk okuma yazma öğretiminin niteliğinin sürekli olarak sorgulanması, var olan durumun ortaya çıkarılması, nitelikli hale getirilebilmesi konusunda lisansüstü tezlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle lisansüstü araştırmaların bu sorumluluk bilinci içinde desenlenmesi, uygulamaya konması, sonuçlarının rapor edilmesi gerekmektedir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi sonucunda; 2005 yılının alana katkı açısından en verimli yıl olduğu ve 6 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğu yüksek lisans düzeyindedir. Doktora düzeyinde hazırlanan tezler, yüksek lisans düzeyindeki tezlerin yaklaşık olarak üçte biri oranındadır. Bu da, alanda yüksek lisans düzeyinde araştırma yapma eğiliminin ağır bastığını göstermektedir.

Tezlerin üniversitelere göre dağılımına baktığımızda Hacettepe, Gazi ve Marmara üniversitelerinin ilk sırayı aldığı görülmektedir. Lisansüstü düzeyler göz önünde bulundurularak yapılan değerlendirmede ise; sıralamanın Gazi, Hacettepe ve Fırat Üniversitesi şeklinde değiştiği görülmektedir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımında “Sosyal, Fen ve Eğitim Bilimleri Enstitüleri” şeklinde bir sıralama oluşmaktadır.. Lisansüstü düzeyler gözetilerek yapılan değerlendirmede ise sıralama; “Sosyal, Eğitim ve Fen Bilimleri Enstitüleri” biçiminde ortaya çıkmaktadır. Fen Bilimleri Enstitülerinde yüksek lisans düzeyinde tez çalışması yapılmamıştır.

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyetlerine göre genel dağılımına bakıldığında ilk okuma yazma alanında yüksek lisans düzeyinde bayanlar, doktora düzeyinde ise erkekler ağırlıklı olarak çalışmışlardır.

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında toplam 405 sözcük yer almıştır. Bu sözcüklerden 199’u değişik sıklıklarda tekrarlanmıştır. Her başlıkta yer alan ortalama sözcük sayısı 10,95 olarak görülmektedir. İlk okuma yazma alanında hazırlanan tezlerde kullanılan en uzun başlıkta yer alan sözcük sayısı 20 iken en kısa başlıktaki sözcük sayısı ise 4’tür. Tezlerin başlıklarında kullanılan sözcükler, sıklık sayısı göz önünde bulundurularak sıralandığında; “yazma, ilkokuma, öğretiminde, ilk, sınıf, ilk okuma, öğretmen, ilköğretim, çözümlene, etkisi” sözcüklerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Başlıkların değerlendirilmesinde; “ilk okuma-ilkokuma”,

“ilk okuma yazma”, “ilkokuma-yazma” biçiminde farklı kullanımların varlığı, alanda bu kavramların yazımına ilişkin bir birlik sağlanamadığını göstermektedir. İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin başlıklarında; “yazma öğretiminde, okuma yazma, ilkokuma yazma, ilk okuma yazma, yazma öğretiminde karşılaşılan, okuma yazma öğretiminde, birinci sınıf, ilişkin öğretmen görüşlerinin” sözcük gruplarının değişik sıklıklarda tekrarlandığı görülmektedir. İlk okuma yazma alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin büyük bir kısmını nicel araştırma yaklaşımlarını benimseyen yöntemlerin kullanıldığı araştırmalar oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla nitel araştırma yaklaşımları ile yöntem çeşitlenmesine dayalı araştırma yaklaşımları izlemektedir. Nicel araştırma yaklaşımlarını benimseyen tezlerin büyük çoğunluğunu ankete dayalı çalışmalar oluşturmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımlarını benimseyen tezlerin büyük oranda görüşmeye dayalı olarak gerçekleştiği görülmektedir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin evren ve örnekleme bakıldığında ilk sırada öğretmenler yer almakta, onları öğrenciler, müfettişler, ilk okuma yazma alan yazını ve ilk okuma yazma öğretimi yazılımı izlemektedir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları arasında ilk sırada anketler gelmektedir. Anketleri sırasıyla; başarı testleri, görüşme formları, bilgi formları, gözlem formları ve doküman incelemeleri izlemektedir.

Öneriler

İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tez çalışmalarına bütün üniversitelerde ağırlık verilmelidir.

İlk okuma yazma alanında doktora düzeyindeki lisansüstü çalışmaların sayısı arttırılmalıdır.

Hazırlanan tezlerin başlıklarında kullanılan sözcükler önceki tezlerde kullanılanların bir tekrarı olmamalıdır.

İlk okuma yazma alanında hazırlanacak tezlerde yazım karmaşası yaşanmamalıdır. Türk Dil Kurumu'nun benimsediği ve İlköğretim Türkçe

Programları'nda da kullanılan "ilk okuma" biçimindeki yazım temel alınarak yazımda birlik sağlanmalıdır.

İlk okuma yazma alanında hazırlanan tezlerin büyük çoğunluğunu ankete dayalı çalışmalar oluşturmaktadır. Bu durum, çalışmaları tekdüze kılmaktadır. Yapılacak çalışmalarda kullanılacak araştırma yaklaşımlarında çeşitliliğe gidilmelidir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanan tezlerin büyük çoğunluğu var olan durumu ortaya koymayı amaçlamıştır. Bir yöntemin, tekniğinin, kuramın, yaklaşımın uygulanabilirliğine ve etkililiğinin sınanmasına dönük deneysel çalışmaların alana getireceği katkı göz ardı edilmemelidir.

İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin evren ve örnekleminde öğretmen tek odak noktası olmaktan çıkarılmalı, ailelere de yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, E. , Ceylan, M., Kesim, E., Madden, T. ve Altınkurt, Y. (2005). "*Okul Yönetimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*". II. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akyol, Hayati. (2005). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Çelenk, Süleyman. (2004). *İlkokuma Yazma Programı ve Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çilenti, K. (1984). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi-Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, C., F. Oğuzkan ve S. Sever. (1997). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kırcaali, İftar, G. (2005). "*Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütleri*". Yayımlanmamış Araştırma Raporu.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu
(2-4 Mayıs 2008)